

Sreda, 23. oktobar 2003. godine

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.00 h.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite sedite.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu. Dobar dan dame i gospodo.

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofون.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Oh, da. Izvinite. Da li je u redu? Da li me čujete?

Rekao sam dobar dan dame i gospodo. Žao mi je zbog kašnjenja koje smo pretrpeli. Nadam se da niko nije oštećen zbog toga. Molim sada predstavnika Sekretarijata da najavi Predmet.

sekretar: Dobar dan časni Sude, ovo je *Predmet IT-03-66-PT, Tužilac protiv Fatmira Limaja, Haradina Balae i Isaka Musliua.*

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Molim da nam se predstave strane, prvo za Tužilaštvo.

TUŽILAC WHITING: Da, Časni Sude, dobar dan. Ja sam Alex Whiting i predstavljam Tužilaštvo zajedno sa gospodinom Colinom Blackom i gospodinom Bill Smithom.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da. Hvala vam gospodine Whiting. Molim da se predstave i zastupnici Odbrane.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, Karim Khan. Zastupam Fatmira Limaja.

ADVOKAT GASHI: Tomë Gashi za Haradina Balau.

ADVOKAT MURPHY: Časni Sude, Peter Murphy takođe za Haradin Balau.

ADVOKAT POWLES: Dobar dan časni Sude. Steven Powles za Isaka Musliua.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam. Ja sam obavešten o onome što se nedavno događalo u ovom predmetu, a sve u cilju izvlačenja koristi od ovog zasedanja... ima li nekih problema? I drago mi je što obelodanjivanje dokaznog materijala ide po planu, osim par izuzetaka. Rečeno mi je da za predloženih 13 svedoka Tužilaštva po *Pravilu 92bis* još uvek nije stigao odgovor od strane zastupnika Odbrane, a ja ne znam da li im je to dostavljeno nedavno, pa im još uvek treba vremena... u redu, ne morate ništa da mi kažete. Vidim po vašem licu da se slažete sa mnom. Druga stvar koja je vezana za obelodanjivanje dokaznog materijala je... čini mi se da ne postoji potpuna saglasnost između Tužilaštva i zastupnika u vezi saradnje po ovom pitanju – mislim na zastupnike optuženih – po pitanju na koji način i koju svrhu ima čak i oslobađajući dokazni materijal koji bi mogao da se nalazi u dokumentima Tužilaštva. Mislim da su vama [Odbrani] oni [Tužilaštvo] ponudili način na koji bi moglo da se dođe do tog materijala, drugim rečima, do potencijalno oslobađajućih dokumenata za vaše klijente.

Zbog toga vas ja ohrabrujem da pokušate da pronađete rešenje u vezi sa tim pitanjem koje bi onda bilo prihvatljivo za sve da se tako učini. Nadam se da će to moći da se sprovede, kako bi malo brže napredovali u smeru rešavanja ovog predmeta.

Postoji i druga stvar koja je nekada od pomoći, a to je sporazum među stranama o nepobitnim činjenicama. Želeo bih da vas ohrabrim da po tom pitanju postignete sporazum o što je moguće više činjenica, a da to naravno ne bude na štetu optuženih, ali da se time ubrza postupak u ovom predmetu.

Drugo pitanje koje bih želeo ukratko da pomenem tiče se zahteva Tužilaštva da se primene zaštitne mere za 8 dodatnih svedoka i ovo pitanje će biti razmotreno od strane Suda. I naravno, vi [Obrana] ste svakako obavešteni o tom zahtevu Tužilaštva. Postoji još nešto što bi moglo da bude od pomoći, a tiče se dogovora među stranama o utvrđenim činjenicama. Želim da vas ohrabrim u pravcu pronalaženja saglasnosti o što je moguće više činjenica, svakako bez štete po bilo koga od optuženih, a istovremeno bi se na taj način ubrzao postupak.

Takođe mi je rečeno da je juče na sastanku po *Pravilu 65 ter* izneta procena o tome kada bi u ovom predmetu mogao da se očekuje početak suđenja. Informacije koje ja imam su malo kontradiktorne, ispravite me ako grešim, jer Tužilaštvo je juče navelo da će ono biti spremno do kraja januara [2004.godine] da dostavi svoje podneske. U isto vreme, Tužilaštvo je nagovestilo da će tražiti dozvolu da se dopuni Optužnica. Ja moram da vas podsetim da bi u tom slučaju postojala mogućnost da zastupnici Odbrane onda zatraže vreme potrebno za nove podneske, a to bi onda bilo moguće... uz saglasnost... da predmet dođe na Sud tek šest nedelja nakon što bi Tužilaštvo dostavilo svoje podneske. U tom smislu bih hteo da ohrabrim Tužilaštvo da učini sve što je u njegovoj moći u rešavanju ovog pitanja, jer bi bilo dobro da se na ekspeditivan način obavi suđenje u ovom predmetu. Mislim da više nema drugih stvari, osim ako vi nemate neke predloge, o kojima bismo danas trebali da razgovaramo na ovoj sednici. Ukoliko mislite da ima još nešto o čemu bi hteli da razgovaramo, molim vas da to sada iznesete. Tužilaštvo?

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, hteo bih samo da se osvrnem na izneti stav Suda po pitanju izmene Optužnice, jer razumem da to kod Suda može da izazove određenu zabrinutost u vezi sa rasporedom [suđenja].

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Slušam... izvinite?

ADVOKAT GASHI: Ne dobijamo prevod na albanski.

TUŽILAC WHITING: Da li sada funkcioniše? U redu.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Slušam vas.

TUŽILAC WHITING: Mislim da prevod na albanski nije stizao, ali sada je u redu.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Verovatno je to bilo u pitanju.

TUŽILAC WHITING: Krenuću od početka. Ja bih samo hteo da se osvrnem na izneti stav Suda po pitanju izmene optužnice, jer razumem da to kod Suda može da izazove određenu zabrinutost u vezi sa rasporedom [suđenja]. Naša namera jeste da zatražimo dozvolu od Pretresnog veća za izmenu optužnice, i mi ćemo to uraditi ja očekujem u sledećih par nedelja. Ipak, ja ne verujem da bi to trebalo da izazove neko značajnije kašnjenje u rasporedu [suđenja]. Mi nećemo širiti činjenične osnove optužnice, osim dodatka jednog krivičnog dela.

Ono što ćemo mi da uradimo jeste samo obrazloženje i proširenje pravnog aspekta optužnice, uz poseban dodatak o udruženom zločinačkom poduhvatu. Naravno da sam svestan mogućnosti da to onda može da dovede do novih preliminarni podnesaka Odbrane, ali ja ne mislim da će to da odloži početak suđenja. Smatram da sve to može da se uradi na način da to ne utiče na obelodanjivanje dokaznog materijala i na pripreme za početak suđenje. Svakako je namera Tužilaštva, čak i sa dopunjenom optužnicom, da dostavimo predraspravni podnesak do kraja januara [2004.godine]. Takođe je namera Tužilaštva da na svaki mogući način ubrzamo obelodanjivanje i da sarađujemo i postignemo dogovor oko pitanja kao što su *Pravilo 92bis* ili oko usaglašanih činjenica kako bi u ovom predmetu moglo da počne suđenje što je pre moguće. To je bio, jeste naš prioritet, i ostaće naš prioritet.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam gospodine Whiting. Veoma mi je drago što čujem da vi nemate nameru da odlažete sudski postupak, i nadam se da ćete održati obećanje i da to neće izazvati bilo kakve probleme zastupnicima optuženih. Ako nemate neka druga pitanja, želeo bih da pitam... vi imate? Izvolite, recite?

ADVOKAT POWLES: Časni Sude, kao zastupnik Isaka Musliua, hteo bih da iznesem jednu stvar ovog popodneva. Časni Sud će primetiti da sam ja danas u Sudu bez prisustva glavnog zastupnika. Gospodin Musliu je dao punomoć gospodinu Klausu Kirchneru iz Nemačke da ga zastupa kao glavni zastupnik. Gospodin Kirchner danas sedi ovde na javnoj galeriji i odatle prati zasedanje. Ja sam razumeo da je prvo gospodin Kirchner skinut sa liste o podobnom zastupniku po *Pravilu 45* - na osnovu odluke Sekretarijata. On je zatim podneo žalbu na tu odluku Predsedniku suda, i možda časni Sud zna da je Predsednik suda doneo odluku 21. oktobra [2003.godine] po pitanju punomoći ovog zastupnika Odbrane. U suštini odluke Predsednik suda je zaključio da gospodin Kirchner treba da dostavi dodatnu dokumentaciju Sekretarijatu radi novog razmatranja njegovog zahteva - prvo o tome da se nađe na listi po *Pravilu 45*, a onda i o tome da bude glavni zastupnik Odbrane gospodina Musliua. Ja sam obavešten da je gospodin Kirchner već dostavio Sekretarijatu potrebna dokumenta, i ja uz puno poštovanje tražim da se ovo pitanje hitno razmotri kako bi pitanje zastupanja gospodina Musliua bilo završeno i da se omogućuje pripreme... ili nastavak pripreme predmeta njegove odbrane.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da. Hvala vam gospodine Powles. Pitam se da li predstavnik Sekretarijata može da nam da bilo kakvu informaciju o ovom pitanju? Da li su ovi dokumenti vraćeni kancelariji Sekretarijata?

(Pretrեսno veće i sekretarijat se savetuju)

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Dakle, nadam se da... ne, ne brinite. Sedite. Ovo što vi tražite može relativno brzo da se reši sa kancelarijom Sekretarijata. Tako da ja ne mogu... Još neko od zastupnika želi da iznese određeni problem?

ADVOKAT GASHI: Ja sam Tomë Gashi za Haradina Balau. Na prethodnoj statusnoj konferenciji, poslednjoj u nizu, Tužilaštvo je zahtevalo... Da li čujete engleski prevod?

prevodioci: Da li čujete sada engleski prevod?

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da, da. Nastavite, molim vas.

ADVOKAT GASHI: Ali do sada, mi nismo primili nikakav materijal, posebno mislim na materijal koji se tiče zatvaranja gospodina Murtezija, u vezi koga je suprotna strana odustala od krivičnog gonjenja i od optužnice. Mi ne znamo ništa o tom materijalu, i mislim da biste vi trebali da utičete na Tužilaštvo kako bi nam taj materijal predali u skladu sa *Pravilom 68*, jer mi taj materijal tražimo kao oslobađajući materijal – sav materijal koji se tiče pritvaranja gospodina Murtezija. Mi uopšte ne znamo da li postoji još neki oslobađajući materijal koji bi trebao da nam bude dostavljen. Puno vam hvala.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam gospodine Gashi. Pitam se da li ste već zatražili, pretpostavljam da jeste, da vam Tužilaštvo dostavi taj materijal koji se tiče prisustva gospodina Murtezija u prvoj optužnici i njegovog kasnijeg oslobađanja. Jeste. To je jedna od mogućnosti, da zatražite od Tužilaštva, da napravite sa njima dogovor kako bi dobili te informacije i tražene dokumente. Mislim da bi to trebalo da bude dostupno za...

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, ovo je... ovo je pitanje bilo postavljeno i na poslednjoj statusnoj konferenciji i na konferenciji po *Pravilu 65ter*. Nakon te konferencije, Tužilaštvo je pregledalo sav materijal koji se tiče hapšenja gospodina Murtezija i obelodanilo sve informacije koje su u vezi sa *Pravilom 68* i ovog optuženog. Biće mi zadovoljstvo da ponovo dostavim te informacije, ali to je već učinjeno.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu. Dobili ste sada neke odgovore koji bi možda trebali da budu zadovoljavajući za vas. Neko drugo pitanje koje želite da iznesete sada? Da, izvolite.

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, samo u vezi ovog zadnjeg pitanja.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da?

ADVOKAT KHAN: Možda je problem u samoj definiciji "oslobađajućih dokaza".

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da?

ADVOKAT KHAN: Zabrinutost Odbrane je da materijal koji je Tužilaštvo koristilo za oslobađanje gospodina Murtezija je takođe poslužio i za izmenu optužnice i za uklanjanje njegovog imena iz nje. Ja mislim da se moj uvaženi kolega striktno ograničava samo na one dokumente koje bi bile olakšavajuće za mog klijenta. Ali prema mom shvatanju, oslobađajući dokazi su daleko širi od toga.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da.

ADVOKAT KHAN: Jer ukoliko postoji neka sumnja u vezi dokaznog materijala u predmetu Tužilaštva, onda mi želimo da saznamo o čemu se radi, da li možda isti nepouzdana svedoci koji su i doveli do toga da se oslobodi gospodin Murtezi su sada i svedoci protiv mog klijenta.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Mm-hm..

ADVOKAT KHAN: To je pitanje o kome bih želeo da dobijem razjašnjenje.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam gospodine Khan. Mislim da je oslobađanje gospodina Murtezija bilo na osnovu toga što on nije bio ta osoba koja je navedena u

optužnici. Ali ja bih rekao da svaki presedan koji je uključen u predmet i koji može biti oslobađajući i za druge optužene bi trebao da vam se dostavi. Tako da pretpostavljam da ako vi to zatražite da ćete to i dobiti. I mislim da u svakom slučaju vi možete da dostavite podnesak Sudu, i onda ćemo da vidimo kakve su mogućnosti da vam se dostave te informacije. Ali mi ćemo da pokušamo da uvidimo o čemu se tu radi, da li je to vama zaista neophodno zato što ima oslobađajuću vrednost za vašeg... za vašeg klijenta. Ako nemate neko drugo pitanje za mene, sada bih se obratio optuženicima. Gospodine Limaj, molim vas da ustanete. Da li me čujete na jeziku koji razumete? Da li razumete prevod na vašem jeziku ovoga što se na sednici odvijalo do sada?

OPTUŽENI LIMAJ: Da, časni Sude.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu. Hteo bih od vas da čujem da li imate neki predlog... nešto da kažete u vezi vašeg predmeta, ili ako imate bilo šta drugo da kažete pored onoga što je rekao vaš zastupnik?

OPTUŽENI LIMAJ: Mislim da je moj zastupnik rekao sve što je trebalo da se kaže.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu.

OPTUŽENI LIMAJ: Ja sam u završnoj fazi postupka ovde. Mi smo proveli puno vremena u pripremi i nismo imali mogućnosti da kažemo sve ono što smo želeli da kažemo. I sada smo u završnoj fazi i poštovaćemo postupak i sve ćemo obavljati preko naših advokata, jer do sada nismo imali mogućnost da izrazimo svoje mišljenje, i nadam se da ćemo imati sada mogućnost da izrazimo svoje mišljenje o određenim pitanjima. Hvala vam.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Pa upravo ovakva vrsta statusnih konferencija je prilika za vas da vas čujemo o bilo kom pitanju ili problemu koji imate. Još preciznije, hteo bih da vas pitam o vašoj zdravstvenoj situaciji, o vašem mentalnom i fizičkom stanju. Da li se prema vama adekvatno odnose i da li imate bilo kakav problem u Pritvorskoj jedinici u vezi sa vašim zdravljem?

OPTUŽENI LIMAJ: Kada je reč o mojoj ličnoj situaciji, u redu sam. Ja sam zdrav i nemam nikakvih zdravstvenih problema. A što se tiče tretmana, kao što sam i pre rekao, veoma sam zadovoljan kako se prema meni ophode. Tako da nemam na šta da se žalim u vezi mog položaja. S druge strane postoje proceduralni problemi na ovom suđenju, ali mislim da će o tome da govori moj advokat. Glavni problem koji imam i koji bih želeo da pomenem ili da zatražim tiče se toga što nisam imao mogućnost da lično obrazložim moje stavove kada je reč o mom zahtevu za privremeno puštanje na slobodu. Mislim da je to deo procedure, i mislim da bih trebao da imam priliku da se direktno obratim sa svojim argumentima u vezi zahteva o mom privremenom puštanju na slobodu i o njegovom odbijanju..

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam gospodine Limaj. Možete sada da sednete. Problem vašeg privremenog puštanja na slobodu je, što verovatno znate, pretpostavljam da vas je advokat o tome obavestio to što je vaš zahtev odbačen na nivou Raspravnog veća i sada je vaš zahtev u žalbenom postupku i o tome će odlučiti Žalbeno veće ovog Suda, a ja moram da vam kažem da je to izvan mojih ovlašćenja - da donesem odluku o tom pitanju. Gospodine Bala, da li vi imate bilo koje pitanje koje želite pokrenete u vezi sa vašim predmetom, o načinu na koji se obrađuje vaš predmet? Da li ima nešto što bih ja mogao da popravim ukoliko je neophodno?

OPTUŽENI BALA: Ne, nemam ništa posebno da kažem, i mislim da sve što sam imao da kažem je rekao moj advokat.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: A kada je reč o vašem zdravlju, vi ste ranije opisali neke vaše probleme, sećam se, i ja sam pročitao medicinski izveštaj doktora koji vas je lečio. Da li sada imate bilo koje druge probleme? Da li se dobro osećate?

OPTUŽENI BALA: Sve je u redu. Prema meni se jako dobro odnose.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Sećam se da je doktor rekao da bi vam koristilo ako bi prestali da pušite, pa je verovatno to nešto sa čime bi mogli da doprinesete vašem dobrom stanju. U redu. Možete sada da sednete.

Gospodine Musliu, da li vi imate bilo koje pitanje na koje želite da skrenete pažnju Sudu, kada je reč o vašem predmetu?

stražar: Mikrofon ne radi.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Ne radi?

OPTUŽENI MUSLIU: Hvala vam što ste mi dali mogućnost da govorim. Ja se u svemu slažem sa onim što je do sada rečeno i ja nemam ništa da dodam. Hvala vam.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Ali moj problem je sada što želim da znam da li ste razumeli sve što je rečeno tokom ovog postupka na jeziku koji razumete? Nije vam bio uskraćen prevod?

OPTUŽENI MUSLIU: Oh, sve sam razumeo.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu. Nemate nikakvih problema sa vašim zdravljem?

OPTUŽENI MUSLIU: Moje zdravstveno stanje je dobro, hvala vam.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: U redu. Možete sada da sednete. Ja sam takođe obavešten o jednom pitanju koje bih hteo sada da pomenem a to je činjenica da optuženi svaki put kada ih dovode iz Pritvorske jedinice ovde na Sud nose lisice i povez na očima. Ja znam za vaše žalbe zbog takve situacije. Želeo bih da znate da odluka o načinu vašeg tretmana nije u potpunosti pod ovlašćenjima ovog Suda, jer vi ste na taj način tretirani od strane lokalne policije, policije Holandije, i morate da razumete da ste vi izloženi takvoj vrsti tretmana jer su to njihovi kriterijumi. Plašim se da je o tome reč. Međutim, ja ću se potruditi da se preko sekretarijata Suda preduzmu odgovarajući koraci kod lokalne policije, to je policija Holandije, da bi se videlo da li takva situacija može da se reši bez problema. To je sve što bih o tome mogao da vam kažem. Ja znam da je kratka izjava o toj situaciji dostavljena, možda ne vama, ali vašim advokatima jeste, i ja želim da vam kažem da ćemo se mi potruditi da se ta situacija za vas poboljša ubuduće.

Mislim da više nema pitanja koje biste hteli sada da pokrenete. Izvolite?

ADVOKAT KHAN: Časni Sude, ako mi dozvolite samo jednu stvar koja proizilazi iz toga. Pravilno je reći da je svaka administrativna odluka nešto što mora da se razmatra na Sudu...

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da.

ADVOKAT KHAN:... a odluka koja se tiče uslova tokom transporta je nešto što izaziva veliku zabrinutost mog klijenta.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da.

ADVOKAT KHAN: I ja želim da zatražim, kao što ste i vi prethodno rekli, da se ovo pitanje pokrene preko Sekretarijata, ali još određenije...

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Da.

ADVOKAT KHAN:... ako se ne dođe do povoljnije odluke i ako se uslovi ne promene do sledećeg zasedanja, ja bih tražio da se strane o tome unapred obaveste. I ja mogu da kažem da ukoliko se ne budu promenili uslovi transfera, onda će biti znatno teže da optuženi pristanu da se pojavljuju ovde. Dakle, ovo je pitanje od velike važnosti.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Hvala vam gospodine Khan. Ja razumem šta želite da kažete. Ali ukoliko vi tražite da se sudski razmotri jedna administrativna odluka, molim vas da sednete, vi to onda morate da poštujuete. Mislim, vi ste već pominjali način na koji su vaš klijent i ostali klijenti drugih zastupnika bili tretirani. Vi bi trebali da se obratite holandskoj administraciji ili holandskom Sudu u vezi sa tom administrativnom odlukom, za koju oni sigurno znaju da mi imamo svoje mišljenje i sudsku odluku u vezi sa svim tim. To je sve što o tome mogu da vam kažem. Ako nema...

ADVOKAT KHAN: Izvinjavam se časni Sude. Možda nisam bio dovoljno jasan. Moja poenta je bila drugačija.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Oh, vaš smisao je drugačiji. Izvinite, onda vas nisam razumeo.

ADVOKAT KHAN: Da, svakako. Pravni lekovi naravno mogu da se razmotre i kasnije. Ono što sam ja tražio jeste da se pre narednog sudskog pretresa strane u predmetu obaveste da li ili ne holandske vlasti i dalje žele da nastave sa ovakvim tretmanom mog klijenta.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Pa...

ADVOKAT KHAN: Dakle pre sledećeg pretresa, kako bismo mogli da donesemo odluku na koji način da nastavimo dalje.

SUDIJA MARTIN-CANIVELL: Shvatio sam. Hvala vam, puno vam hvala. Dakle, ja i dalje preporučujem da Sekretarijat uzme u obzir ovo što je rekao zastupnik Khan i da pokuša da udovolji traženom. Mislim da je to sve što možemo da kažemo u ovom trenutku. Ukoliko niko više nema nešto što bi želeo da pokrene, prekinućemo sa radom, ali bih pre toga želeo da se zahvalim... zahvalim vama u Tužilaštvu, zastupnicima [Odbrane], takođe i prevodiocima naravno, kao i Sekretarijatu na njegovoj pomoći. Ovaj sastanak se sada završava.

Sednica je završena u 16.30 h.

Fond za humanitarno pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje